

seveda le pod gotovimi pogoji. Da ima streljanje kaj uspeha, mora biti ozračje mirno ali vsaj le malo gibano. Pri močnem viharju v ozračju je vsak strel brezuspešen.

Najprej so pričeli s streljanjem na celi črti v Italiji ter pri tem natančno opazovali uspehe. Posebno so se zanimala za streljanje zavarovalna društva zoper škodo po toči ter tudi v onih občinah nekoliko zavarovalnine opustila, kjer je bilo za streljanje dovolj skrbjeno. Pa tudi v Italiji so prišli do zaključka, da se ni vselej brez-pogojno zanašati na uspehe, posebno, ako se ne strelja v pravem času in v zadostni množini.

Vsekakor je pravočasno zavarovanje poljskih pridelkov bolj zanesljivo, kakor preganjanje oblakov s streljanjem. Ker pa je toča zelo hudomušna elementarna ne-zgoda, dobro je, da poznamo temveč pripomočkov zoper njo. Poskusi s streljanjem nikakor niso tako dragi, da bi ne odtehtali škode, katero vendar morda preženemo ž njim.

Poučni in zabavni del.

Usoda.

Slika iz življenja.

Božični večer.

Stara lipa, mala vas blizu okrajre ceste, imela je danes nekako praznično lice. Navadnega večernega hrupa, tistega petja in vriskanja fantov ni bilo slišati. V vasi nisi videl niti človeka; vse je bilo doma, ter si pripravljalo z gorko vnemo jaslice; vse se je veselilo pričakujoč s pobožnim strahom trenutka, ki se je že toli in tolikrat povrnil, pričakujoč prihod Kristov na zemljo.

V mali hišici na griču je brlela medla luč tako, da so se posamne reči v sobi težko razločevale. Lastnik te hišice, Matej Lisjak, mož v najlepših letih, je s svojo ženo pripravljaval lučice za jaslice; njegova dva otroka, šestletni Tinko, brhk, črnook deček in štiriletna Anka, nežna krasotica, skakljala sta okolu starišev in ogledovala ter z otročjo radovednostjo vpraševala sedaj po tem, sedaj po onem.

Lučice so bile pripravljene in že so se zasvetile jaslice v skromnem, Lisjakovem premoženju primernem nakitu.

Lisjak je zbral svojo obitelj pred jaslice in kleče je molil naprej, a drugi za njim.

„Vidite otroci“, opominja Lisjak, „vse kar imamo, dal nam je večni Oče; v njegovih rokah je njegova sreča in nesreča. Zahvalimo ga iz dna duše in prosimo ga, naj nas ne zapusti. Oče naš . . .“

Pred hišico slišijo se glasovi in ne prav nežno stopi nekdo v vežo ter z ropotom, odpre male hišne duri.

„Lisjak“! zakriči. „Pridite vun“.

Orožnik je stal med durmi.

Žena Lisjakova plane prestrašena kvišku; otroka se jo krčevito okleneta. Lisjak pa je osupnjen stal na

mestu, ne vedoč, kaj to pomeni. Komaj je izustil besede: „Kaj bi radi“?

„Tukaj se nič ne vpraša“, zavrne ga orožnik osorno. „V imenu postave Vas aretujem. Povelje imam od preiskovalnega sodnika“!

„Za Boga“!

Žena in otroka jamejo glasno kričati, jokati, in ko vpraša Lisjak orožnika po vzroku njegovega aretovanja, ga je ta že prijel in s pomočjo družega orožnika uklenil.

„Dovolite mi, da vsaj še enkrat poljubim svoja otroka, da se poslovim od svoje žene“.

Že je bil zunaj v mrzli noči. Nobena prošnja ni nič pomagala, nobeno zdihovanje.

Tiho, kakor pri pogrebu, korakali so ti trije možje tri ure oddaljeno sodišče.

Žena in otroka gledali so pri hišnem pragu za tako nenadoma izgubljenim gospodarjem, potem pa so šli v izbo. Mati oklenila se je svojih ljubljenih otrok in je glasno plakala, ihtela, vedoč, da je njen mož nedolžen.

To je bil božičen večer!

Drugi dan je stal Lisjak pred preiskovalnim sodnikom.

Pred par dnevi je bila pogorela v Stari lipi hiša Mihe Medveda z vsemi gospodarskimi poslopji. Škoda je bila ogromna, ker Medved ni bil zavarovan in je bila tudi cela vas v nevarnosti. Da ogenj ni slučajno ali po nerodnosti nastal, marveč da ga je nekdo zanetil, to se je videlo že pri sodnem ogledu na lici mesta.

Medved je imel z Lisjakom mnogokrat pri sodišču opraviti; a Lisjak je svoje pravde navadno zgubil in imel pri tem precej stroškov. Za to je Medveda počel črtiti in ta dva že dlje časa nista govorila med seboj. Medved imel je dovolj razlogov, v prvi vrsti na svojega dozdevnega sovražnika obračati sum in je preiskovalnemu sodniku kar naravnost Lisjaka imenoval storilca, osobito, ker so le tega baje videli malo časa pred ognjem blizo Medvedove hiše.

Na podlagi teh zelo obremenilnih okoliščin dal je Lisjaka aretovati.

Lisjak je stal kakor okamenel pred preiskovalnim sodnikom. Čutil se je popolnoma nedolžnega, zatrjeval je, da Medved v kljub pravdam niti sovražen ni, da ob kritičnem času ni bil pri Medvedovi hiši, sploh, da s hudodelstvom ni v nikaki zvezi.

Vse zaman; Sodnik ga je v zaporu obdržal, in pričela se je dolgotrajna uvodna preiskava.

V zaporu je imel Lisjak dovolj časa premišljevat. Zdelo se mu je, da je sanjal, a vendar je bridka resnica, da sedi sedaj v zaporu, da je okrivljen jednega najhujših hudodelstev — veliko se je nabralo gradiva proti njemu — kaj velja, še obsojen bi bil lahko, vsaj to se je tudi že zgodilo na svetu, da so nedolžne zapirali, celo obešali — joj, joj! Pomagati si pa ne more. Preiskovalni sodnik neče mu verjeti, le dokazil hoče imeti — kje je-li dobiti! O Bog, o Bog! Kaj počne uboga obitelj, kaj preljuba zlata otročiča, jednega ima

rajiši od družega. Kdo jima bo dajal kruha, kdo ju to-lažil, kdo se igral ž njima! Zapuščeno bo vse. Zadnji imetek bo šel po vodi. Kje je rešitev, kje pravica — pravica — ovoh!

Lisjak bi bil jel obupavati, dvomiti na pravičnosti Božji, ko bi ne bil imel še iskric upanja, saj vender ni, mogoče, da bi se on krivim spoznal, oh, ki je tako ne-dolžen, kakor novorojeno dete.

Lisjak, že na sebi zelo občutljiv, postal je mehak; jokal je, molil in le kadar je imel iti zopet pred pre-iskovalnega sodnika, se je malo ojačil, pričakujoč, da ga bode ta znabiti vender izpustil iz zavora, kjer mu je polagoma poginiti. Ko je pa le zopet moral nazaj, so njegove oči otrpnele. Nemo gledal je pred se — zdravo telo z bolno dušo.

Pa tudi telo je izgubljalo svojo prejšnjo krepost. Jestni seve ni mogel Lisjak nič. Hrana v ječah že na sebi ni posebno prikladna; obolel je na želodcu, hujšal je dan za dnem in je naposled postal tak, da ga je bilo komaj spoznati.

Po preteku treh tednov zglesi se Lisjakova žena pri preiskovalnem sodniku. Hotela je govoriti s svojim možem.

Strogi, brezsrčni sodnik jej tega ni dovolil, rekoč, da se pri sodišču ne zabava z jetniki. Še le, ko mu je povedala, da ima z možem govoriti o gospodarskih rečeh, pusti sodnik Lisjaka pripeljati.

Žena se ga je prestrašila, obstala je sredi uradne sobe, ter sklenila roki:

„Moj Bog“!

Lisjak je šel na klop, truden, bolan, njegov nemi pogled uprl se je v tla, komaj, da je vedel, kdo stoji pred njim.

Dolgo časa je vladal molk.

Žena je skrivala svoje obličje v predpasnik, ter si ž njim brisala solze.

Lisjak se prvi ojači.

Počasi in težko spravi na dan besede:

„Kaj mi boš povedala“?

Ko ne dobi kmalu odgovora, vpraša dalje skrbno, bolestno:

„Kaj dela Tinko — kaj Anka“?

Žena ihti.

„V vasi razsaja škrlatica in difterija — —“ naprej ne more.

„Je-li Tinko obolel — li Anka leži“? vpraša Lisjak prestrašen, ter dvigne svoje trudne oči proti ženi.

Žena zmaje z glavo.

„Včeraj smo ju pokopali“.

„Tinkota — Anko —“?

„Oba“.

Žena je zopet zakrila obraz in bridko plakala. Tudi preiskovalni sodnik, mož brez srca, se je obrnil proč, ter si skrivaj obrisal solzne oči, ta prizor ga je ganil. Lisjak pa je ostal na klopi, kakor da bi bilo vanj, no-bena solza ni prišla v njegovo oko, nobena beseda na

njegovi blede ustni, kar v dve gubi je lezel in nadsila strašnih čutil vrgla ga je na tla.

Lisjak je bil od tega časa, kakor drevo, kateremu je odpadlo listje. Najljubše na svetu — oba otroka vzela mu je kruta smrt na mah — brez zadnjega pozdrava očetovega — oče pa je sedel tedaj v zaporu — hudo-delec — pa kaj to, rajše bi že bil zgubil prostost, kakor pa edina, edina otroka. Kaj ima sedaj doma, ako se povrne — žena, edina žena ga bode objela, otroka pa ne bo videl nikdar — nikdar več!

Ko je bil Lisjak za nekaj dni poklican zopet k preiskovalnemu sodniku in mu je ta naznanil, da se je našel pravi storilec, kazensko postopanje proti njemu, da se je ustavilo, ter da se on izpusti na prosto — ga je to komaj veselo iznenadilo.

Šel je — šel, telesno in duševno zmučen — zmenil se ni za kako okrepčanje — saj ga je bilo sram ljudem se pokazati — nevidna moč gonila ga je naprej — kar naprej — proti domu. Pot je peljala skozi gozd — sneg je bil debel, hoja težavna. Omagoval je — trebalo se je malo odpočiti.

Šel je na sneg sredi gozda — žive duše ni bilo nikjer — kmalu stisnil je svoje trudne oči — za trenotek — samo za trenotek — sveži zrak ga je bil prevzel.

Sanjal je, kako je s svojo ženo, s Tinkom in Anko klečal in molil pri jaslicah, kako so mu lučice čudotvorno ogrevale srce — kako je svoja otroka, ta dva angeljčka objemal, poljuboval na božičen večer!

Drugi dan so našli potniki Lisjaka v gozdu. Spal je — trdno spal — za vekomaj.

Usoda!

S l i k a.

Z nekakim otročjim veseljem je uravnaval vse.

Vse sam.

V visoko vazo iz Benaresa je utaknil bele krizanteme, same bele krizanteme na visokih, šibkih steblih. Ljubil je prozorno, bolešno beloto teh cvetic; krasno se je ujemala z mehkočrno barvo dragocenega klavirja od ebenskega lesa, tik katerega je stala istotako črna konzola. Pogledal je, ali je pri samovanju vse v redu ter pomaknil lično mizico še bližje krasnemu kaminu od temnega marmorja. Po tleh je bila razprostrta velika, mehka levova koža, katero je pred leti sam prinesel iz Indije. Toda Marija je ne mara. Ona ljubi snežnobelo, dolgodlako krzno tibetskih kozâ, kakoršno ima sedaj v spalnici; levova koža se mora umakniti.

Kmalu se vrne, zakopan v motnobelo krznino; lju-beznivo jo gladi z lepimi, ozkimi, nervoznimi rokami ter razpne po svitem parketu. Nekaj je nadevlje na nizek, širok naslanjač tik kamina.

Marija pride.

Čudno, da pride.

Nobena druga ne bi bila prišla; nobena.

Toda Marija ni, kakoršne so druge.